

GABRIEL
GARCÍA
MÁRQUEZ

O viață

GERALD MARTIN

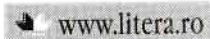
*Traducere din limba engleză:
Alexandru MACOVEI*

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Gabriel García Márquez. O viață
Gerald Martin

Copyright © 2020 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Ioana Rotaru
Corector: Cătălina Călinescu
Copertă: Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MARTIN, GERALD
Gabriel García Márquez: o viață / Gerald Martin;
trad. din lb. engleză de Alexandru Macovei. – București:
Litera, 2020
ISBN 978-606-33-6359-7
I. Macovei, Alexandru (trad.)
821.134.2.09

Cuprins

Mulțumiri.....	9
Cuvânt-înainte.....	19
Prolog. Cu origini obscure (1800-1899).....	25
Partea I. Acasă: Columbia (1899-1955).....	35
1. Despre colonei și cauze pierdute (1899-1927).....	37
2. Casa din Aracataca (1927-1928).....	58
3. De mână cu bunicul (1929-1937).....	76
4. Anii de școală: Barranquilla, Sucre, Zipaquirá (1938-1946).....	97
5. Student și participant la revolta Bogotazo (1947-1948).....	134
6. Înapoi pe coastă: jurnalist începător la Cartagena (1948-1949).....	153
7. Barranquilla, un librar și un grup de boemi (1950-1953).....	174
8. Înapoi la Bogotá: reporter de elită (1954-1955)....	215
Partea a II-a. Peste hotare: Europa și America Latină (1955-1967).....	237
9. Descoperirea Europei: Roma (1955).....	239
10. Flămând la Paris: boema (1956-1957).....	253
11. Dincolo de Cortina de Fier: Europa de Est în timpul Războiului Rece (1957).....	280
12. Venezuela și Columbia: nașterea Mamei Mari (1958-1959).....	296

13. Revoluția Cubaneză și Statele Unite (1959-1961)	326
14. Fuga în Mexic (1961-1964)	340
15. Melchiade, magicianul: <i>Un veac de singurătate</i> (1965-1966)	369
16. Faima mult așteptată (1966-1967)	389
Partea a III-a. Omul de lume: Celebritate și politică	
(1967-2005)	403
17. Barcelona și Boom-ul latino-american: între literatură și politică (1967-1970)	405
18. Singuraticul autor nu se grăbește să scrie: <i>Toamna patriarhului și lumea largă</i> (1971-1975)	428
19. Chile și Cuba: Márquez alege revoluția (1973-1979)	458
20. Întoarcerea la literatură: <i>Cronica unei morți anunțate și Premiul Nobel</i> (1980-1982)	492
21. Delirul celebrității și parfumul de guayaba: <i>Dragostea în vremea holerei</i> (1982-1985)	532
22. Împotriva istoriei oficiale: Bolívar în viziunea lui Márquez: <i>Generalul în labirintul său</i> (1986-1989)	559
23. Înapoi la Macondo? Știri despre o catastrofă istorică (1990-1996)	591
24. Márquez la șaptezeci de ani și mai târziu: memorii și târfe triste (1996-2005)	630
Epilog. Nemurirea: noul Cervantes (2006-2007)	667
Note	685
Bibliografie	772
Indice	795

In memoriam:

George Edward Martin și Sheila O'Keeffe,
Dennis Shannon și Dorothy May Owen.
Și pentru nepoatele lor,
Camilla Jane și Leonie Jasmine.

PROLOG

Cu origini obscure 1800–1899

Într-o dimineață fierbinte și sufocantă de la începutul anilor '30, în regiunea tropicală de coastă din nordul Columbiei, o tânără privea, printr-unul din geamurile trenului United Fruit Company, înșiruirea plantațiilor de banane, scânteind la trecerea de la soare la umbră. Cu o seară înainte, luase vaporul cu aburi asaltat de țânțari și care traversa Marea Mlaștină de la Ciénaga, din orașul-port caribbean Barranquilla, iar acum cobora prin Zona Bananieră către Aracataca, micul oraș din interiorul țării, unde, cu câțiva ani înainte, își lăsase întâiul născut, Gabriel, de-abia un bebeluș, alături de părinții ei tot mai bătrâni. De-atunci, Luisa Santiaga Márquez Iguarán de García dăduse naștere la încă trei copii, aceasta fiind prima ei întoarcere la Aracataca de când soțul ei, Gabriel Eligio García, o luase să locuiască la Barranquilla, lăsându-l pe micul „Gabito“ în grija bunicilor săi materni, Tranquilina Iguarán Cotes de Márquez și colonelul Nicolás Márquez Mejía. Colonelul Márquez era veteran al cruntului Război de o mie de zile, de la începutul secolului, un partizan de-o viață al Partidului Liberal Columbian și, în zilele din urmă, trezorierul municipalității din Aracataca.

Colonelul și Doña Tranquilina dezaprobaseră mânioși curtea pe care chipeșul García i-o făcea Luisei Santiaga. Nu era doar un bărbat sărac și un străin, ci și un copil din flori, un bastard, și, poate mai rău decât toate acestea la un loc, un fervent supporter al detestatului Partid Conservator. Era telegrafist la Aracataca de numai câteva zile când

ochii i-au căzut pentru prima oară pe Luisa, una dintre cele mai bune partide din oraș. Părinții au trimis-o să stea la niște rude, timp de aproape un an, pentru a-i scoate din minte pasiunea nebună pentru seducătorul nou-venit, însă în zadar. Cât despre García, dacă spera ca mariajul său cu fata Colonelului să-l îmbogățească, a fost dezamăgit. Părinții miresei refuzaseră să asiste la nunta pe care reușise în cele din urmă să o organizeze în capitala regională, Santa Marta, iar el își pierduse postul din Aracataca.

La ce se gândea Luisa în timp ce privea afară pe geamul trenului? Poate uitase cât de incomodă avea să fie această călătorie. Se gândea oare la casa în care își petrecuse copilăria și tinerețea? La cum va reacționa toată lumea la vizita ei? Părinții. Mătușile. Cei doi copii pe care nu-i mai văzuse de atâta timp: Gabito, cel mai mare, și Margarita, surioara mai mică, ce locuia și ea acum împreună cu bunicii. Trenul fluieră când trecu pe lângă mica plantație de banane numită Macondo, pe care și-o amintea din copilărie. Câteva minute mai târziu începu să se deslușească Aracataca. Și iată-l și pe tatăl ei, Colonelul, așteptând la umbră... Cum o va întâmpina oare?

Nimeni nu știe ce a spus. Însă știm ce s-a întâmplat în continuare.¹ Înapoi, în bătrânul conac al Colonelului, femeile îl pregăteau pe micul Gabito pentru o zi pe care n-o va uita niciodată: „E aici, a venit mama ta, Gabito. E aici. Mama ta. Nu auzi trenul?“ Fluieratul trenului se auzi încă o dată dinspre stația din apropiere.

Gabito va spune mai târziu că atunci nu avea nici o amintire despre mama lui. Îl părăsise înainte să poată păstra orice fel de amintiri. Și dacă ea avea vreun înțeles pentru el acum, era acela al unei neașteptate absențe, niciodată cu-adevărat explicate de bunicii săi, o neliniște, ca și cum ceva nu ar fi fost în regulă. Cu el, poate. Unde era bunicul? Bunicul făcea întotdeauna ca lucrurile să fie clare. Bunicul însă plecase.

Apoi Gabito îi auzi sosind în cealaltă parte a casei. Una dintre mătuși veni și-l luă de mână. Totul era ca un vis. „Mama ta e acolo, înăuntru“, spuse mătușa. Așa că intră și, după o clipă, văzu o femeie pe care nu o cunoștea stând în celălalt capăt al camerei, cu spatele la fereastra oblonită. Era o femeie frumoasă, cu o pălărie de paie și o

rochie lungă și vaporosă ale cărei mâneci îi ajungeau până la încheieturi. Respira cu greutate în arșița amiezii. Fu cuprins dintr-odată de o stranie confuzie, pentru că era o doamnă a cărei înfățișare îi plăcea, dar pe care își dădu seama imediat că nu o iubește în felul în care îi spusese că trebuie să-ți iubești mama. Nici așa cum îi iubea pe bunicul și pe bunica. Nici măcar așa cum își iubea mătușile.

Femeia spuse: „N-ai de gând s-o îmbrățișezi pe mama ta?“ Și apoi îl trase către ea și-l strânse în brațe. Avea un parfum pe care nu-l va uita niciodată. Avea mai puțin de un an când mama sa îl părăsise. Acum mergea pe șapte. Așa că, de-abia acum, pătrunse el pe deplin sensul celor întâmplate: mama lui îl părăsise. Iar Gabito nu va trece niciodată peste asta, nu în ultimul rând pentru că nu va reuși niciodată să recunoască ce simțea în legătură cu asta. Și apoi, destul de curând, ea avea să-l părăsească din nou.

Luisa Santiaga, năbădăioasa fiică a Colonelului și mama micului Gabito, se născuse pe 25 iulie 1905, în micul oraș Barrancas, între întinderea sălbatică a Guajirei și provincia muntoasă Padilla, la est de Sierra Nevada.² La vremea nașterii Luisei, tatăl ei era membru al unei armate învinse, armata Partidului Liberal, înfrântă de conservatori în marele război civil al Columbiei, Războiul celor o mie de zile (1899–1902).

Nicolás Ricardo Márquez Mejía, bunicul lui Gabriel García Márquez, s-a născut pe 7 februarie 1864 în Riohacha, Guajira, un oraș marinăresc prăfos și ars de soare, de pe coasta nord-atlantică a Columbiei, capitală miniaturală a provinciei celei mai sălbatice, patrie a redutabililor indieni guajiro și refugiu al traficantilor și contrabandiștilor din vremurile coloniale până în ziua de azi. Foarte puține se cunosc despre primii ani ai lui Márquez, în afară de faptul că a primit doar o educație elementară, din care a reușit, însă, să ia ce-i mai bun și că a fost trimis pentru un timp în vest, pentru a locui alături de verișoara sa Francisca Cimodosea Mejía, în orașul Carmen de Bolívar, la sud de impunătoarea citadelă colonială Cartagena. Acolo, cei doi veri au fost crescuți de bunica maternă a lui Nicolás, Josefa Francisca Vidal. Mai târziu, după ce Nicolás a petrecut câțiva

ani cutreierând întreaga zonă de coastă, Francisca se va alătura familiei sale și va locui sub același acoperiș cu el, rămânând fată bătrână pentru tot restul zilelor sale. Nicolás a locuit un timp în Camarones, un oraș de pe coasta Guajirei, aflat la vreo treizeci de kilometri de Riohacha. Legenda spune că a fost un participant timpuriu la unul sau mai multe dintre războaiele civile ce au punctat cu regularitate viața Columbiei, în secolul al XIX-lea. La vârsta de șaptesprezece ani, după reîntoarcerea la Riohacha, a devenit bijutier, sub îndrumarea tatălui său, Nicolás del Carmen Márquez Hernández. Era meseria tradițională a familiei. Nicolás își încheiase studiile primare, dar familia sa de meșteșugari nu-și putea permite să-l lase să le continue.

Cu toate acestea, Nicolás Márquez era productiv în alte feluri: în cei doi ani de la întoarcerea sa în Guajira, nesăbuitul adolescent devenise tatăl a doi fii nelegitimi – „copii naturali“, cum sunt numiți în Columbia – José María, născut în 1882, și Carlos Alberto, născut în 1884.³ Mama acestora era o femeie nemăritată și excentrică din Riohacha, pe nume Altagracia Valdeblánquez, înrudită cu o influentă familie de conservatori și mult mai în vârstă decât Nicolás. Nu știm de ce Nicolás nu a luat-o de nevastă. Ambii fii au primit numele de familie al mamei; amândoi au fost crescuți în cel mai pur spirit catolic și conservator, în ciuda ferventului liberalism al lui Nicolás. În Columbia, până de curând, tradiția cerea ca urmașii familiei să adopte afilierea politică a părinților, iar băieții crescând în familia mamei vor lupta așadar amândoi împotriva liberalilor – implicit împotriva tatălui lor – în Războiul de o mie de zile.

La numai un an după nașterea lui Carlos Alberto, Nicolás, în vârstă de douăzeci și unu de ani, s-a căsătorit cu o fată de seama lui, Tranquilina Iguarán Cotes, născută tot în Riohacha, pe 5 iulie 1863. Deși Tranquilina era un copil nelegitim, cele două patronime ale sale aparțineau unor proeminente familii conservatoare ale regiunii. Atât Nicolás, cât și Tranquilina erau, în mod evident, descendenți ai unor familii de europeni albi și, cu toate că Nicolás, un Casanova incorigibil, își va face de cap cu femei de toate rasele și culorile, ierarhiile de bază referitoare la culorile pielii vor fi în mod implicit sau explicit menținute în toate raporturile lor, atât în casă, cât și în

afara acesteia. Cu atât mai mult, cu cât era mai bine ca multe lucruri să rămână în întuneric.

Astfel, începem să dibuim drumul înapoi, prin întunecatele labirinturi genealogice atât de familiare cititorilor celui mai cunoscut roman al lui Gabriel García Márquez, *Un veac de singurătate*. În carte el se străduie din răspuțeri să nu-și ajute cititorii cu indicii privitoare la detaliile relațiilor de familie: de regulă, sunt date numai prenumele, iar acestea se repetă obsesiv de-a lungul generațiilor. Procedul devine parte din provocarea nemărturisită adresată cititorului, însă reproduce fără îndoială confuziile și anxietățile trăite de autorul însuși când, în primii săi ani, a încercat să găsească o noimă în încurcatele rețele istorice ale cunoașterii familiale.

Să-l luăm, spre exemplu, pe Nicolás, a cărui naștere a fost legitimă, dar care nu a fost crescut de părinți, ci de bunica sa. Desigur, asta nu era deloc neobișnuit într-o societate încă animată de spiritul frontierei, a cărei securitate se întemeia pe conceptul familiei extinse. După cum am văzut, a avut doi fii nelegitimi, înainte de a împlini douăzeci de ani. Nimic neobișnuit nici în legătură cu asta. Imediat după aceea s-a căsătorit cu Tranquilina, o femeie, la fel ca Altagracia, aparținând unei clase superioare celei din care făcea el parte, deși, pentru a echilibra balanța, trebuie spus că și ea era un copil nelegitim. Mai mult, ea era și verișoara lui primară; situație, de asemenea, des întâlnită în Columbia și care continuă să fie mai frecventă în America Latină decât în majoritatea celorlalte părți ale lumii, deși, desigur, la fel ca și nașterea ilegitimă, este în continuare stigmatizată. Cuplul a avut aceeași bunică, Juanita Hernández, care a călătorit din Spania în Columbia în anii '20, Nicolás fiind un vlăstar al primului ei mariaj, legitim, iar Tranquilina provenind dintr-o a doua relație, ilegitimă, avută după ce rămăsese văduvă, cu Blas Iguarán, un creol cu zece ani mai tânăr decât ea, născut la Riohacha. Astfel s-a aflat că, doar două generații mai târziu, doi dintre nepoții Juanitei, Nicolás Márquez Mejía și Tranquilina Iguarán Cotes, veri primari, s-au căsătorit la Riohacha. Deși nici unul dintre numele lor de familie nu coincidea, fapt este că tatăl lui și mama ei erau copiii – frate și soră vitregi – aventuroasei Juanita. Nu puteai fi niciodată sigur cu cine te

căsătoreai. Iar asemenea păcat putea aduce după sine osânda veșnică sau, mai rău – după cum se tem membrii familiei Buendía, pe tot parcursul romanului *Un veac de singurătate* –, un copil cu coadă de porc ce va pune capăt întregii spițe!

Firește că spectrul incestului, stârnit în mod inevitabil de un mariaj precum cel dintre Nicolás și Tranquilina adaugă o altă dimensiune, mult mai întunecată, conceptului de ilegitimitate. Iar mai apoi, după căsătorie, Nicolás a avut mulți, poate chiar zeci de copii nelegitimi. Cu toate acestea, a trăit într-o societate profund catolică, cu toate ierarhiile și tipicurile tradiționale, în care cea mai joasă categorie era cea a negrilor sau a indienilor (cu care, desigur, nici o familie respectabilă nu și-ar fi dorit să fie înrudită în vreun fel, în ciuda faptului că, în Columbia, aproape toate familiile, inclusiv cele mai respectabile, au astfel de legături). Acest amestec haotic de rase și clase, cu atât de multe modalități de a fi ilegitim și o singură cale dreaptă și îngustă către adevărata respectabilitate, este aceeași lume în care va crește, mulți ani mai târziu, copilul García Márquez și ale cărei dileme și ipocrizii le va împărtăși.

La scurt timp după căsătoria sa cu Tranquilina Iguarán, Nicolás Márquez a plecat, lăsând-o însărcinată – dintr-un punct de vedere patriarhal, întotdeauna cel mai bun mod de a lăsa o femeie – și a petrecut câteva luni în Panama, la vremea respectivă, parte integrantă din Columbia, lucrând alături de unul din unchii săi, José María Mejía Vidal. Acolo va concepe un alt copil din flori, María Gregoria Ruiz, cu femeia ce s-ar putea să fi fost adevărata iubire a vieții sale, frumoasa Isabela Ruiz, înainte de a se întoarce în Guajira, la scurt timp după nașterea primului său fiu legitim, Juan de Dios, în 1886.⁴ Nicolás și Tranquilina au mai avut încă doi copii legitimi: Margarita, născută în 1889, și Luisa Santiago, născută la Barrancas în iulie 1905, deși ea va insista până aproape de sfârșitul vieții că s-a născut tot la Riohacha, pentru că, după cum se va vedea, simțea că are ceva de ascuns. Și ea se va mărita cu un soț nelegitim și va da în cele din urmă naștere unui fiu legitim pe nume Gabriel José García Márquez. Nu-i de mirare că lipsa de legitimitate este o obsesie în ficțiunea lui Gabriel García Márquez, oricât de umoristic ar fi ea tratată.

Cei șaptesprezece copii ilegiti ai lui Nicolás nu au avut parte de morți cumplite în războiul civil, cum își va închipui mai târziu în romanul său⁵ nepotul favorit al Colonelului. Spre exemplu, Sara Noriega era fiica „naturală” a lui Nicolás și a lui Pacha Noriega, și va deveni la rândul ei cunoscută ca „la Pacha Noriega”, se va căsători cu Gregorio Bonilla și va ajunge să locuiască în Fundación, următorul orașel după Aracataca. În 1993, nepoata ei, Elida Noriega, pe care am cunoscut-o la Barrancas, era singura persoană din oraș care încă mai avea unul dintre peșțișorii de aur lucrați de Nicolás Márquez. Ana Ríos, fiica Arseniei Carrillo, care s-a măritat în 1917 cu nepotul și asociatul apropiat al lui Nicolás, Eugenio Ríos (el însuși înrudit cu Francisca Cimodosea Mejía, care trăise și ea cu Nicolás) spunea că Sara semăna foarte mult cu Luisa, „cu pielea ca o petală și extrem de dulce”⁶; a murit în preajma anului 1988. Esteban Carrillo și Elvira Carrillo, gemenii nelegitimi născuți de Sara Manuela Carrillo; Elvira, iubita Tușă Tati a lui Gabito, după ce a locuit cu Nicolás în Aracataca, va pleca în cele din urmă, spre sfârșitul vieții, la Cartagena, unde mult mai tână era soră vitregă, legitima Luisa Santiago, „o va lua la ea și o va ajuta să moră”, după spusele Anei Ríos. Nicolás Gómez era fiul Ameliei Gómez și, potrivit unei alte surse, Urbano Solano, s-a dus să locuiască în Fundación, la fel ca Sara Noriega.

Primul născut al lui Nicolás, bastardul José María Valdeblánquez, s-a dovedit a fi cel mai de succes dintre toți copiii săi, erou de război, politician și istoric. S-a căsătorit de foarte tânăr cu Manuela Moreu cu care a avut un fiu și cinci fiice. Fiul uneia dintre acestea, Margot, este scriitorul José Luis Díaz-Granados.⁷

Nicolás Márquez s-a mutat din arida capitală de coastă Riohacha la Barrancas, cu mult înainte de a deveni colonel, pentru că ambiția sa era aceea de a ajunge proprietar de pământ, iar terenurile erau nu doar mai ieftine, ci și mai fertile în regiunea deluroasă din jurul orașului Barrancas. (García Márquez, nu întotdeauna demn de crezare în astfel de chestiuni, susține că tatăl lui Nicolás îi lăsase acești niște pământ în zonă.) În curând, a cumpărat o fermă de la un prieten, într-un loc cunoscut ca El Potrero, pe pantele Sierrei. Ferma

se numea El Guásimo, după un pom fructifer local, iar Márquez s-a apucat să cultive trestie-de-zahăr din care producea un rom aspru numit *chirrinche*, într-un alambic improvizat; se crede că vindea băutura ilegal, ca mulți alți fermieri din zonă. Mai târziu, a cumpărat o altă fermă, mai aproape de oraș, pe malul râului Ranchería. A numit-o El Istmo (Istmul), pentru că de oriunde ai fi venit trebuia să treci o apă. Acolo a cultivat tutun, porumb, trestie-de-zahăr, fasole, cafea, yucca și banane. Ferma mai poate fi vizitată și astăzi, pe jumătate abandonată, cu clădirile părăginite și, în unele cazuri, dispărute, cu un bătrân mangotier încă în picioare, ca un ponosit drapel al familiei, și întregul peisaj tropical scufundat în melancolie și nostalgie. Se prea poate ca această senzație de dezolare să fie doar un produs al imaginației vizitatorului conștient de faptul că personajul a părăsit Barrancas sub un nor ce pare să adaste încă asupra întregii comunități. Însă, cu mult înaintea acestei plecări, existența sedentară a Colonelului va fi umbrită de spectrul războiului.

Despre primii ani de viață ai tatălui lui Gabriel García Márquez se știe chiar mai puține decât despre existența timpurie a bunicului său. Gabriel Eligio García s-a născut la Sincé, Bolívar, pe 1 decembrie 1901, mult dincolo de Marea Mlaștină și chiar și mai departe de râul Magdalena, în timpul marelui război civil în care Nicolás Márquez se distinge în mod activ. Străbunicul lui García se numea, se pare, Pedro García Gordón și se spune că s-ar fi născut la Madrid, la începutul secolului al XIX-lea. Nu știm cum sau de ce a ajuns García Gordón în Noua Granadă sau cu cine s-a căsătorit, dar în 1834 a avut un fiu pe nume Aminadab García, în Caimito, Bolívar (acum, provincia Sucre). Potrivit Ligiei García Márquez, Aminadab s-a „căsătorit“ cu trei femei și a avut trei copii cu ele. Apoi, rămas „văduv“, a întâlnit-o pe María de los Angeles Paternina Bustamante, născută la Sincelejo, în 1855, cu douăzeci și unu de ani mai tânără decât el, cu care a avut încă trei copii, Eliécer, Jaime și Argemira. Deși cei doi nu erau căsătoriți, Aminadab a recunoscut copiii și le-a dat numele său. Fetița, Argemira García Paternina, s-a născut în luna septembrie 1887, la Caimito, locul de baștină al tatălui său. Va deveni

la vârsta de paisprezece ani mama lui Gabriel Eligio García și, astfel, bunica paternă a scriitorului nostru, Gabriel García Márquez.⁸

Argemira și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în târgul de provincie Sincé. Era ceea ce în cultura hispanică obișnuia să fie numit o „femeie populară“. Înaltă, statuară și cu pielea foarte albă, n-a fost niciodată măritată, dar a întreținut relații cu numeroși bărbați, cu trei dintre aceștia, îndeosebi cu unul numit Bejarano⁹, având șapte copii nelegitimi. Însă, primul iubit a fost Gabriel Martínez Garrido, care pe-atunci, cu toate că era moștenitorul unui întreg șir de latifundieri conservatori, era un simplu învățător, excentric până la demență și care își irosise aproape toată moștenirea.¹⁰ A sedus-o pe Argemira pe când aceasta avea doar treisprezece ani, iar el douăzeci și șapte. Din păcate, Gabriel Martínez Garrido era deja căsătorit cu Rosa Mesa, născută în Sincé ca și el: au avut cinci copii legitimi, nici unul dintre ei nefiind numit Gabriel.

Astfel, viitorul tată al lui Gabriel García Márquez a fost cunoscut de-a lungul întregii sale vieți ca Gabriel Eligio García, și nu ca Gabriel Eligio Martínez García.¹¹ Orice persoană interesată cât de cât de astfel de chestiuni și-ar fi dat seama imediat că era un copil din flori. Cu toate acestea, la sfârșitul anilor '20, Gabriel Eligio va compensa aceste dezavantaje. La fel cum Nicolás Márquez devenise colonel în timpul războiului, și Gabriel Eligio, un homeopat autodidact, a început să-și adauge la nume titulatura de „doctor“. Colonelul Márquez și doctorul García.

Partea I

**Acasă: Columbia
1899-1955**

Despre colonei și cauze pierdute

1899–1927

La cinci sute de ani după ce europenii au dat peste ea din greșeală, America Latină pare adesea o dezamăgire pentru locuitorii ei. E ca și cum destinul său ar fi fost fixat de Columb, „marele căpitan“, care a descoperit noul continent din întâmplare, i-a pus o denumire greșită – „Indiile“ – și apoi a murit amărât și deziluzionat, la începutul secolului al XVI-lea; sau de „marele eliberator“, Simón Bolívar, care a pus capăt dominației coloniale spaniole la începutul secolului al XIX-lea, dar a murit decepționat de lipsa de unitate a nou emancipatei regiuni și de chinuitorul gând că „acela care slujește revoluția brăzdează marea cu plugul“. Mai recent, soarta lui Ernesto „Che“ Guevara, cea mai romantică figură revoluționară a secolului XX, mort ca un martir în Bolivia anul 1967, nu a făcut decât să confirme ideea potrivit căreia America Latină, continentul încă necunoscut, ținutul ce continuă să aparțină viitorului, este patria unor visuri mărețe, dar și a unor eșecuri catastrofale.¹²

Cu mult înainte ca numele lui Guevara să facă înconjurul planetei, într-un mic orașel columbian care n-a fost scaldat în lumina istoriei decât pentru scurta perioadă de la începutul secolului XX, în care United Fruit Company din Boston a ales să planteze banane acolo, un băiețel asculta poveștile bunicului său despre un război care durase o mie de zile, la sfârșitul căruia și el fusese încercat de cumplita singurătate a celui învins, povești despre faptele de glorie din zilele de mult apuse, despre eroi și mișei fantomatici, povești ce l-au învățat pe micuț că dreptatea nu-și găsește locul de la sine în țesătura